HU

HUNGARIAN LESSON

# Basic Conversation 4 · Chapter 9 · Nature & Environment: Climate, Recycling & Sustainable Living

# Hungarian Basic Conversation 4

Chapter 9 · Nature & Environment: Climate, Recycling & Sustainable Living

## 🌿 Nature and Environment — Természet és környezet

*Climate, rubbish, recycling and renewable energy are everyday topics, and so are the Hungarian landscapes: the Balaton, the Tisza and the Great Plain. The grammar spotlight is **hypotheses**: Ha kevesebbet autóznánk, tisztább lenne a levegő. ("If we drove less, the air would be cleaner.") You will also use **kellene** ("ought to") and **lehetne** ("one could"). Dialogs have no respelling line; the Hard words notes cover the difficult words.*

### ① Sorting Rubbish — Szelektív hulladékgyűjtés

**A:**

Hová dobjam ezt a műanyag flakont?

Where do I put this plastic bottle?

**B:**

A sárga kukába. A papír a kékbe megy, az üveg a zöldbe.

In the yellow bin. Paper goes in the blue one, glass in the green one.

**A:**

És a maradék?

And the rest?

**B:**

Az a szürke kukába kerül, de nem sok maradhat.

That goes in the grey bin, but there shouldn't be much left.

**A:**

Régen mindent egybe dobtunk. Most sokkal jobban oda kell

### ② If We Drove Less … — Ha kevesebbet autóznánk

**A:**

Ha kevesebbet autóznánk, tisztább lenne a levegő.

If we drove less, the air would be cleaner.

**B:**

És ha többen biciklire ülnének, kevesebb lenne a dugó.

And if more people got on bikes, there'd be fewer traffic jams.

**A:**

Csakhogy kevés a biztonságos bicikliút.

Only there are few safe cycle paths.

**B:**

Igaz. Több kerékpárutat kellene építeni.

True. More cycle paths ought to be built.

**A:**

És olcsóbbá kellene tenni a tömegközlekedést.

figyelni.

We used to throw everything in together. Now you have to pay much more attention.

**B:**

Igen, de már megszoktam. Szerintem ez így helyes.

Yes, but I've got used to it. I think this is the right way.

**A:**

Igazad van, a bolygó érdekében megéri.

You're right, it's worth it for the planet.

*Hard words: műanyag MUE-aw-nyawg · flakon FLAW-kon · kuka KU-kaw · maradék MAW-raw-dayk · megszoktam MEHG-sok-tawm · bolygó BOH-yoh*

### ③ Saving Energy — Energiatakarékosság

**A:**

Mennyi a rezsi nálatok télen?

How much are your utility bills in winter?

**B:**

Sok. Kellene egy jobb szigetelés, meg napelem a tetőre.

A lot. We should get better insulation, and solar panels on the roof.

**A:**

Napelemet sokan telepítenek mostanában.

A lot of people are installing solar panels these days.

**B:**

And public transport ought to be made cheaper.

**B:**

Ha ezt megtennék, én azonnal eladnám az autómat.

If they did that, I would sell my car straight away.

**A:**

Komolyan? Én nem tudnék autó nélkül élni.

Seriously? I couldn't live without a car.

*Hard words: autóznánk AW-u-toh-znahnk · levegő LEH-veh-geuu · kerékpárút KEH-rayk-pahr-oot · tömegközlekedés TEU-meh-keuz-leh-keh-daysh · azonnal AW-zon-nawl*

### ④ At the Balaton — A Balatonnál

**A:**

Milyen szép a Balaton! Ha lenne időm, minden nyáron idejönnék.

How beautiful Lake Balaton is! If I had time, I'd come here every summer.

**B:**

Én is. Ha ide költöznék, minden reggel úsznék.

Me too. If I moved here, I'd swim every morning.

**A:**

Tiszta a víz?

Is the water clean?

**B:**

Igen, ha lenne pénzünk, mi is megcsinálnánk.
Yes, if we had the money, we'd do it too.

**A:**

Addig is lehetne spórolni: lekapcsolni a villanyt, kisebbre venni a fűtést.
Until then you could save: turn off the lights, turn down the heating.

**B:**

Ezt már csináljuk. Egy fokkal alacsonyabb hőmérséklet is sokat számít.
We already do that. Even one degree lower makes a big difference.

**A:**

Igen, és LED-izzókat is érdemes venni.
Yes, and it's worth buying LED bulbs too.

*Hard words: rezsi REH-zhih · szigetelés SIH-geh-teh-laysh · napelem NAWP-eh-lehm · telepít TEH-leh-peet · spórolni SHPOH-rol-nih · hőmérséklet HEUU-mayr-shayk-leht*

Általában igen, de nyáron néha az algák miatt nem szabad fürdeni.
Usually, yes, but in summer sometimes you may not swim because of the algae.

**A:**

Fontos, hogy vigyázzunk rá. Nemcsak a turisták miatt, hanem a helyiekért is.
It's important that we look after it. Not only for the tourists but also for the locals.

**B:**

Az a legnagyobb tó Közép-Európában.
It's the largest lake in Central Europe.

**A:**

Ezért kell megvédeni.
That's why it has to be protected.

*Hard words: idejönnék IH-deh-yeun-nayk · költöznék KEUL-teuz-nayk · algák AWL-gahk · fürdeni FUER-deh-nih · vigyázzunk VIH-dyahz-zunk · megvédeni MEHG-vay-deh-nih*

## ⑤ Weather and Climate — Időjárás és éghajlat

**A:**

Egyre melegebbek a nyarak. Régen nem volt ennyire forró.
Summers are getting hotter. It used not to be so hot.

**B:**

## ⑥ Shopping Sustainably — Fenntartható vásárlás

**A:**

Miért viszel magaddal vászontáskát?
Why are you taking a cloth bag with you?

**B:**

Mert nem akarok műanyag zacskót venni. Szerintem fölösleges.

Ez az éghajlatváltozás. A tudósok szerint még melegebb lesz.

That's climate change. According to scientists it will get even hotter.

**A:**

És az aszály? A Tisza vízszintje is nagyon lecsökkent.

And the drought? The Tisza's water level has dropped a lot too.

**B:**

Igen, a gazdák nehéz helyzetben vannak.

Yes, farmers are in a difficult situation.

**A:**

Mit tehetünk mi, hétköznapi emberek?

What can we, ordinary people, do?

**B:**

Kevesebbet pazarolhatnánk, és fákat ültethetnénk.

We could waste less and plant trees.

**A:**

Jó kezdet. Kezdjük a saját kertünkben.

A good start. Let's begin in our own garden.

*Hard words: éghajlatváltozás AYG-hawy-lawt-vahl-to-zahsh · tudósok TU-doh-shok · aszály AW-sahy · vízszint VEEZ-sint · pazarolhatnánk PAW-zaw-rol-hawt-nahnk · ültethetnénk UEL-teh-heht-naynk*

Because I don't want to buy a plastic bag. I think it's unnecessary.

**A:**

Nekem sosem jut eszembe. Ha emlékeznék rá, én is vinnék.

I never remember. If I remembered, I'd bring one too.

**B:**

Tedd a táskát az ajtó mellé, akkor nem felejted el.

Put the bag by the door, then you won't forget it.

**A:**

Jó trükk. És a piacon helyi zöldséget is veszek.

Good trick. And I buy local vegetables at the market too.

**B:**

Az még jobb, mert kevesebb csomagolás kell, és a termelőt is támogatod.

That's even better, because it needs less packaging and you support the producer too.

**A:**

Lassan jó szokásaink lesznek.

Slowly we'll have good habits.

*Hard words: vászontáska VAH-son-tahsh-kaw · zacskó ZAWTSH-koh · fölösleges FEU-leush-leh-gehsh · csomagolás CHO-maw-go-lahsh · termelő TEHR-meh-leuu · támogatod TAH-mo-gaw-tod*

## 🔑 Key Phrases — Fontos kifejezések

| SITUATION | FORMAL | INFORMAL (TE) | SAY IT |
|---|---|---|---|
| Where does this go? | **Hová való ez?** | same | HO-vah VAW-loh EHZ |
| We should recycle more. | **Többet kellene újrahasznosítani.** | same | TEUB-beht KEHL-leh-neh OO-yraw-haws-no-shee-taw-nih |
| It's worth it. | **Megéri.** | same | MEHG-ay-rih |
| It's important that … | **Fontos, hogy …** | same | FON-tosh HODY |
| If I had time, I would … | **Ha lenne időm, …** | same | HAW LEHN-neh IH-deuum |
| We could do that. | **Ezt meg lehetne csinálni.** | same | EHST MEHG LEH-heht-neh CHIH-nahl-nih |
| What can we do? | **Mit tehetünk?** | same | MIT TEH-heh-tuenk |
| That's bad for the environment. | **Ez árt a környezetnek.** | same | EHZ AHRT AW KEUR-nyeh-zeht-nehk |

## 🖋️ Three Verbs — Három ige

*Three environment verbs in the present tense: gyűjteni (to collect), spórolni (to save) and védeni (to protect).*

| | GYŰJTENI (TO COLLECT) | SPÓROLNI (TO SAVE) | VÉDENI (TO PROTECT) |
|---|---|---|---|
| én (I) | **gyűjtök**<br>*DYUEY-teuk* | **spórolok**<br>*SHPOH-ro-lok* | **védek**<br>*VAY-dehk* |
| te (you) | **gyűjtesz**<br>*DYUEY-tehs* | **spórolsz**<br>*SHPOH-rols* | **védesz**<br>*VAY-dehs* |
| ő, Ön | **gyűjt**<br>*DYUEYT* | **spórol**<br>*SHPOH-rol* | **véd**<br>*VAYD* |

| | GYŰJTENI (TO COLLECT) | SPÓROLNI (TO SAVE) | VÉDENI (TO PROTECT) |
|---|---|---|---|
| mi (we) | gyűjtünk<br>*DYUEYT-uenk* | spórolunk<br>*SHPOH-ro-lunk* | védünk<br>*VAY-duenk* |
| ti (you, pl.) | gyűjtötök<br>*DYUEYT-eu-teuk* | spóroltok<br>*SHPOH-rol-tok* | védetek<br>*VAY-deh-tehk* |
| ők (they) | gyűjtenek<br>*DYUEYT-eh-nehk* | spórolnak<br>*SHPOH-rol-nawk* | védenek<br>*VAY-deh-nehk* |

## 🔮 "If … Then …" — Ha …, akkor …

*For an **unreal or unlikely** condition, Hungarian uses the **conditional** in both clauses: Ha lenne időm, elmennék. ("If I had time, I would go.") The conditional of lenni is lennék, lennél, lenne …, and for other verbs the ending -nék / -nál / -na (or -nánk, -nának) goes on the stem.*

| PERSON | LENNI (TO BE) | AUTÓZNI (TO DRIVE) | ÚSZNI (TO SWIM) |
|---|---|---|---|
| én | lennék | autóznék | úsznék |
| te | lennél | autóznál | úsznál |
| ő | lenne | autózna | úszna |
| mi | lennénk | autóznánk | úsznánk |
| ti | lennétek | autóznátok | úsznátok |
| ők | lennének | autóznának | úsznának |

| HYPOTHESIS | ENGLISH |
|---|---|
| Ha kevesebbet autóznánk, tisztább lenne a levegő. | If we drove less, the air would be cleaner. |
| Ha több fát ültetnénk, hűvösebb lenne a város. | If we planted more trees, the city would be cooler. |

| HYPOTHESIS | ENGLISH |
|---|---|
| **Ha lenne napelemem, olcsóbb lenne a rezsi.** | If I had solar panels, the bills would be lower. |
| **Ha ide költöznék, minden reggel úsznék.** | If I moved here, I'd swim every morning. |

Kellene and Lehetne **Kellene** (conditional of *kell*) means "ought to, should": *Többet kellene újrahasznosítani.* (We should recycle more.) With a person, the infinitive takes a personal ending: *Kevesebbet kellene vásárolnunk.* (We should buy less.) **Lehetne** means "it would be possible, one could": *Lehetne biciklivel menni.* (We could go by bike.) Both are soft, polite ways to make a suggestion, much like English "should" and "could".

## 🏞️ Hungarian Landscape — Magyar tájak

| PLACE | SAY IT | WHAT IT IS |
|---|---|---|
| **a Balaton** | AW BAW-law-ton | the largest lake in Central Europe; a summer resort |
| **a Duna** | AW DU-naw | the Danube, flowing through Budapest |
| **a Tisza** | AW TIH-saw | the second great river, crossing the Great Plain |
| **az Alföld** | AWZ AWL-feuld | the Great Hungarian Plain, in the east |
| **a Mátra** | AW MAH-traw | a mountain range in the north, popular for walking |
| **a Hortobágy** | AW HOR-to-bahdy | a national park on the plain |

## 🌍 Environment Words — Környezeti szavak

| ENGLISH | HUNGARIAN | SAY IT |
|---|---|---|
| climate | **éghajlat** | AYG-hawy-lawt |
| weather | **időjárás** | IH-deuu-yah-rahsh |
| waste, rubbish | **hulladék** | HUL-law-dayk |

| ENGLISH | HUNGARIAN | SAY IT |
|---|---|---|
| recycling | **újrahasznosítás** | OO-yraw-haws-no-shee-tahsh |
| renewable energy | **megújuló energia** | MEHG-oo-yu-loh EH-nehr-gih-aw |
| solar panel | **napelem** | NAWP-eh-lehm |
| pollution | **szennyezés** | SEHNY-nyeh-zaysh |
| drought | **aszály** | AW-sahy |

## 📖 Vocabulary — Szókincs

*20 key words. Read the Hungarian first; each dialog ends with a short note on the new or tricky words (CAPITALS = the stressed first syllable).*

| # | HUNGARIAN | SAY IT | ENGLISH | TYPE |
|---|---|---|---|---|
| 1 | **környezet** | *KEUR-nyeh-zeht* | environment | noun |
| 2 | **éghajlat** | *AYG-hawy-lawt* | climate | noun |
| 3 | **hulladék** | *HUL-law-dayk* | waste | noun |
| 4 | **levegő** | *LEH-veh-geuu* | air | noun |
| 5 | **energia** | *EH-nehr-gih-aw* | energy | noun |
| 6 | **fa** | *FAW* | tree | noun |
| 7 | **tó** | *TOH* | lake | noun |
| 8 | **folyó** | *FO-yoh* | river | noun |
| 9 | **újrahasznosítani** | *OO-yraw-haws-no-shee-taw-nih* | to recycle | verb |
| 10 | **spórolni** | *SHPOH-rol-nih* | to save | verb |
| 11 | **védeni** | *VAY-deh-nih* | to protect | verb |

| # | HUNGARIAN | SAY IT | ENGLISH | TYPE |
|---|---|---|---|---|
| 12 | **szennyezni** | *SEHNY-nyehz-nih* | to pollute | verb |
| 13 | **ültetni** | *UEL-teht-nih* | to plant | verb |
| 14 | **pazarolni** | *PAW-zaw-rol-nih* | to waste | verb |
| 15 | **tiszta** | *TIS-taw* | clean | adj |
| 16 | **szennyezett** | *SEHNY-nyeh-zeht* | polluted | adj |
| 17 | **megújuló** | *MEHG-oo-yu-loh* | renewable | adj |
| 18 | **fenntartható** | *FEHNN-tawr-taw-toh* | sustainable | adj |
| 19 | **forró** | *FOR-roh* | very hot | adj |
| 20 | **fölösleges** | *FEU-leush-leh-gehsh* | unnecessary | adj |

## 📰 Olvasás — Reading

*Read the text slowly, then check the word list underneath.*

Katalin egy kis faluban él a Balaton közelében. Három éve próbál környezettudatosabban élni. Szelektíven gyűjti a hulladékot, a zöldséget a helyi piacon vásárolja, és vászontáskát visz magával. A tetőjén napelem van, ezért kevesebbet kell fizetnie az áramért.

„Ha mindenki egy kicsit odafigyelne, sokkal tisztább lenne a környezet” – mondja Katalin. Szerinte az iskolákban többet kellene tanítani a természetvédelemről. A szomszédai közül már sokan követik a példáját, és a faluban idén tavasszal száz fát ültettek.

| WORD | SAY IT | ENGLISH |
|---|---|---|
| **környezettudatos** | KEUR-nyeh-zeht-tu-daw-tosh | environmentally aware |
| **szelektíven** | SEH-lehk-tee-vehn | selectively (sorted) |

| WORD | SAY IT | ENGLISH |
|---|---|---|
| **áram** | AH-rawm | electricity |
| **odafigyel** | O-daw-fih-dyehl | pays attention |
| **természetvédelem** | TAY-reh-seht-vay-deh-lehm | nature conservation |
| **követi a példáját** | KEUH-veh-tih AW PAYL-dah-yaht | follows her example |

*True or false? Say the answer first, then click to check.*

**1.** Katalin lives near Lake Balaton.

▼ Show answer

True: *a Balaton közelében.*

**2.** She has solar panels on her roof.

▼ Show answer

True: *a tetőjén napelem van.*

**3.** She thinks schools teach too much about nature.

▼ Show answer

False: she says *többet kellene tanítani* (more should be taught).

**4.** The village planted a hundred trees this spring.

▼ Show answer

True: *száz fát ültettek.*

**Real Hungarian Tip — Rezsi and Hulladék**

**Rezsi** means household running costs (heating, electricity, water), a hot topic in Hungary, where energy prices are regulated and often discussed. Rubbish collection is organised by local councils:

bin colours and collection days vary, so ask neighbours or check the council's website (*hulladéknaptár*, "waste calendar").

**Two Rivers, One Plain**

The **Duna** (Danube) and the **Tisza** are Hungary's two main rivers, and the **Alföld**, the Great Plain between them and beyond, is the country's farmland, with national parks such as the Hortobágy. In summer, the plain can be very hot and dry, which is why drought (*aszály*) is a regular worry for farmers.

**Politely Suggesting**

The conditional is the friendliest way to suggest something: *Lehetne …*, *Kellene …*, *Mit szólnál hozzá, ha …?* (What would you say if …?). It sounds gentler than the plain *Kell …*, which is an instruction.

**Grammar Pointer**

The full conditional (*-nék / -nál / -na*) is in Hungarian Basic Conversation 3, chapter 1 and Hungarian Grammar 3, chapter 6. Kellene and the polite use of the conditional return in Hungarian Grammar 4, chapter 10.

## ✍️ Try It Yourself — Gyakorlatok

*Say each answer out loud first, then click to check.*

**1.** Say "If we drove less, the air would be cleaner."

▼ Show answer

**Ha kevesebbet autóznánk, tisztább lenne a levegő.**

**2.** Say "We should recycle more."

▼ Show answer

**Többet kellene újrahasznosítani.**

**3.** Say "If I had time, I would go to the Balaton."

▼ Show answer

**Ha lenne időm, elmennék a Balatonhoz.**

**4.** Ask "Where does this plastic bottle go?"

▼ Show answer

**Hová való ez a műanyag flakon?**

**5.** Say "We could save energy."

▼ Show answer

**Lehetne energiát spórolni.**

**6.** Say "It's important that we protect the lake."

▼ Show answer

**Fontos, hogy megvédjük a tavat.**

### Coming Up in Chapter 10

Relationships and celebrations: friends, dating, weddings and family events, with **egymás** (each other) and wishes with **hogy** + subjunctive: *Azt kívánom, hogy boldog legyél.*